

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2022/23-2023/24
(skrajne daty)
 Rok akademicki 2023/2024

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Archeologia funeralna
Kod przedmiotu*	
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Archeologii
Kierunek studiów	Archeologia
Poziom studiów	studia II stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	II rok, 3 semestr
Rodzaj przedmiotu	kierunkowy
Język wykładowy	polski
Koordinator	Dr Joanna Rogóż
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Dr Joanna Rogóż

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
3	30								3

1.2. Sposób realizacji zajęć

zajęcia w formie tradycyjnej

zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

ZALICZENIE BEZ OCENY

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Wiedza w zakresie metodyki prowadzenia badań archeologicznych oraz badań antropologicznych zdobyta na kursach prowadzonych na I i II stopniu studiów archeologicznych.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

	Celem wykładów jest:
C1	Zapoznanie studenta z problematyką i możliwościami badawczymi archeologii funeralnej w kontekście krajowym i globalnym.
C2	Omówienie problematyki grobów zbiorowych w pradziejach i okresie historycznym.
C3	Omówienie najważniejszych zagadnień archeologii współczesnej przeszłości, szczególnie w kontekście funeralnym. Przykłady badań.
C4	Przypomnienie i uzupełnienie wiedzy w zakresie podstawowych badań antropologicznych.
C5	Wyjaśnienie i omówienie zagadnień związanych z tafonomią funeralną.
C6	Ukazanie możliwości, ale i zagrożeń mikrobiologicznych płynących z badań pochówków z krypt.
C7	Omówienie najważniejszych zagadnień z zakresu archeologii i medycyny sądowej.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu Student:	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Zna i rozumie zakres problematyki archeologii funeralnej.	K_Wo1, K_Wo2, K_Wo3, K_Wo4, K_Wo5, K_Wo9
EK_02	Zna zagadnienia związane z kontekstem funeralnym archeologii współczesności oraz ich znaczenie.	K_Wo1, K_Wo2, K_Wo3, K_Wo4, K_Wo5
EK_03	Rozumie zagadnienia związane z archeologią i medycyną sądową i ich znaczenie praktyczne.	K_Wo1, K_Wo2
EK_04	Zna metody oceny wieku i płci zmarłych oraz wybrane patologie układu kostnego.	K_Wo2
EK_05	Zna metody i dostrzega znaczenie prawidłowej eksploracji grobów, w tym grobów zbiorowych.	K_Wo2, K_Wo3
EK_06	Rozumie możliwości i znaczenie interdyscyplinarnego podejścia w badaniach grobów i ludzkich szczątków.	K_Wo2, K_Uo8
EK_07	Potrafi analizować i interpretować różne formy pochówków.	K_Uo2, K_Uo9
EK_08	Analizuje, bada konkretny problem, dyskutuje, formułuje wnioski.	K_Wo2, K_Wo3, K_Uo2, K_Uo3, K_Uo4, K_Uo6, K_Uo9

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

EK_09	Rozumie i realizuje potrzebę doskonalenia zawodowego i rozwoju osobistego.	K_W03, K_U07, K_U08, K_K01
-------	--	----------------------------

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne	
1.	Archeologia funeralna – wyjaśnienie pojęcia, możliwości badawcze. Kulturowe uwarunkowania traktowania szczątków ludzkich z wykopalisk.
2.	Refleksja teoretyczna odnośnie do możliwości badań archeologii współczesnej przeszłości i jej kontekstu funeralnego. Problem zanikania i przywracania pamięci trudnej przeszłości. Stan prawny. Charakter źródeł. Projekty badawcze.
3.	Problematyka grobów zbiorowych – zróżnicowanie typów w pradziejach i okresie historycznym.
4.	Archeologia Wielkiej Wojny – problematyka i możliwości badawcze, kontekst funeralny, przykłady.
5.	Archeologia II wojny światowej – problematyka i możliwości badawcze, kontekst funeralny, przykłady.
6.	Archeologia a badania antropologiczne. Wiek i płeć zmarłych na podstawie analizy szczątków kostnych. Przykłady badań.
7.	Tafonomia funeralna – cele i metody badawcze.
8.	Pochówki zbiorowe w pradziejach i okresie historycznym – przykłady w kontekście archeotanatologii.
9.	Badania interdyscyplinarne pochówków z krypt i szczątków osób w nich pochowanych. Zagrożenie mikrobiologiczne.
10.	Archeologia sądowa w ujęciu historycznym i praktycznym.
11.	Medycyna sądowa w archeologii sądowej.

3.4 Metody dydaktyczne

Wykład: wykład problemowy z prezentacją multimedialną, dyskusja.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ	w
EK_02	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ	w
EK_03	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ	w
EK_04	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ	w
EK_05	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ	w
EK_06	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ	w
EK_07	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ	w
EK_08	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ	w
EK_09	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ	w

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

AKTYWNY UDZIAŁ W ZAJĘCIACH, DYSKUSJA

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny z harmonogramu studiów	30
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	15
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	30
SUMA GODZIN	75
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	3

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	Nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	Nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

1. Czopek S. (red.) *Kilka uwag o archeologii funeralnej w Polsce*, [w:] *Hic mortui vivunt. Z badań nad archeologią funeralną*, Fundacja Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego, Rzeszów, 2012, s. 11–24.
2. Godzień A. *Archeologia sądowa. Zarys problematyki*, Oficyna Wydawnicza „Zimowit”, Rzeszów, 2017.
3. Karczewska M. (red.) *Cmentarze wojenne I wojny światowej po stuleciu. Stan badań i ochrony*, Ośrodek Badań Europy Środkowo-Wschodniej, seria Archeologia Pamięci, t. V, Białystok, 2018.
4. Karczewska M. (red.) *Dziedzictwo I wojny światowej po stuleciu. Stan badań i ochrony*, Ośrodek Badań Europy Środkowo-Wschodniej, seria Archeologia Pamięci, t. V, Białystok, 2020.
5. Marciniak A., Kowalewska-Marszałek H. *Tafonomia i archeotanatologia*, [w:] *Przeszłość społeczna. Próba konceptualizacji*, red. S. Tabaczyński, A. Marciniak, D. Cyngot, A. Zalewska, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań, 2012, s. 500–511.
6. Staniewska A., Domańska E. *Ekshumacje polityczne*, Muzeum

Historyczne w Lubnie, Gdańsk-Lubin, 2023.

7. Szczepanek A. *Archeotanatologia pochówków zbiorowych od pradziejów po czasy współczesne*, Mitel, Rzeszów, 2013.

8. Zalewska A.I. (red.) *Archeologia współczesności*, Warszawa, 2016.

Literatura uzupełniająca:

1. Badowicz M. (red. prow.) *Materialne pozostałości konfliktów i zbrodni XX wieku w świetle najnowszych badań archeologicznych*, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku, Gdańsk, 2019.

2. Drążkowska A. (red.) *Kultura funeralna elit Rzeczypospolitej od XVI do XVIII wieku na terenie Korony i Wielkiego Księstwa Litewskiego. Próba analizy interdyscyplinarnej*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Toruń, 2015.

3. Karski K., Kobiątka D. *Archaeology in the Shadow of Schindler's List: Discovering the Materiality of Plaszow Camp*, „Journal of Contemporary Archaeology”, 2021, 8.1, s. 89–111.

4. „Krzysztofory. Zeszyty Naukowe Muzeum Historycznego Miasta Krakowa”, nr 38, 2020.

5. Kawecki J., Konczewski P., Szwagrzyk K., Trzciniński M. (red. nauk.), *Archeologia sądowa w teorii i praktyce*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa, 2013.

6. Zalewska A., Cyngot D. *Problem zanikania pamięci o miejscach spoczynku żołnierzy poległych w walkach nad Rawką i Bzurą w latach 1914-1915*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Archaeologica”, t. 32, 2017, s. 119–156.

7. Zalewska A., Cyngot D., Czarnecki J., Kiarszys G. *Czysto ludzka sprawa? Archeologiczne przywracanie pamięci o trudnej przeszłości przez tropienie naturo-kulturowych przemian cmentarzy wojennych*, „Folia Praehistorica Posnaniensia”, t. XXIII, 2018, s. 189–229.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej